

Πρεβεζάνικα Χρονικά

Αρ. 55-56 (2019)

ΠΡΕΒΕΖΑΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ, 55-56 (2019)

Ο Θεατρικός κόσμος της Ρούλας Γαλάνη: η μπαλάντα μιας γοητευτικής παραίσθησης, όνειρο της σκοτεινής αίσθησης

Κοσμάς Κοψάρης

doi: [10.12681/prch.28722](https://doi.org/10.12681/prch.28722)

Copyright © 2019, Κοσμάς Κοψάρης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Αναφορά 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Κοψάρης Κ. (2019). Ο Θεατρικός κόσμος της Ρούλας Γαλάνη: η μπαλάντα μιας γοητευτικής παραίσθησης, όνειρο της σκοτεινής αίσθησης. *Πρεβεζάνικα Χρονικά*, (55-56), 347-349. <https://doi.org/10.12681/prch.28722>

Κοσμάς ΚΟΥΦΑΡΗΣ*

*Ο θεατρικός κόσμος της Ρούλας Γαλάνη:
η μπαλάντα μιας γοητευτικής παραίσθησης,
το όνειρο της σκοτεινής αίσθησης*

Τα θεατρικά έργα της Ρούλας Γαλάνη αποτυπώνουν τις βαθύτερες ενοράσεις ενός βαθυστόχαστου σκεπτικισμού. Εκφράζουν τα θραύσματα του πολιτισμένου κόσμου στα βαθύτερα υποστρώματα της συνείδησης. Απηχείται ο φόβος, η κενότητα, η υπαρξιακή αγωνία στις πιο αμαυρωμένες και τραγικές εκδοχές τους. Το άτομο όταν ανακλά την όψη του στον καθρέφτη τότε εκπίπτει στη σκοτεινή πλευρά του φεγγαριού. Εκεί γίνεται δέκτης των ουσιαστικότερων μηνυμάτων που διέπουν τη συμπαντική τάξη. Η ιστορία συνδιαλέγεται με το αχρονικό. Ο μύθος ενεργοποιεί την αρχέτυπη λειτουργία των επιτελεστικών ιδιοτήτων του ανθρώπου στον κόσμο.

Η μάνα γίνεται η πανοραμική εστία πρόσληψης όλων των ευεργετικών δυνάμεων του κόσμου που παρεισφρύουν στο ψυχολογικά αδιερεύνητο για να αποσπάσουν την αρμονία ως το βασικό κριτήριο αποκατάστασης των ρηγμάτων της ύπαρξης. Οι θεατρικοί χαρακτήρες της Γαλάνη δεν είναι μονομερείς αλλά διαθλώνται στην κριτική υποδοχή του αναγνώστη για να γίνουν ένα μάγμα επιθυμιών, απωθήσεων, οντολογικών διαβαθμίσεων που διαπερνούν ενίοτε τα χαρτογραφημένα όρια της αναγνωρισμένης υπαρξιακής ταυτότητας. Θα έλεγε κανείς ότι οι κεντρικοί ήρωες στα έργα της είναι κάτι σαν τοτέμ, εξιλεώνουν το ανόσιο, ιερουργούν το ανίατο, τιθασεύουν το απατηλό, εξωραΐζουν το δυσοίωνα. Η Γαλάνη θεάται την κρίση του κόσμου όχι στο τεχνολογικό του αποκορύφωμα αλλά στα πολιτισμικά βάραθρα. Εκεί που κυριαρχεί απόλυτα το μυστικιστικό, ο αποκρυφισμός ομόχρονα με έναν εμβόλιμο αρκαδισμό.

* Δρ. Φιλολογίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, κριτικός ποίησης, θεάτρου, σημειωτικής του κινηματογράφου. Μεταδιδακτορικός Ερευνητής Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Υπ. Διδάκτωρ Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Μεταδιδακτορικός Ερευνητής Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Η αποκατάσταση του τοπίου σε αυτό το πλάνο ενέχεται στην απόπειρα του ανθρώπου να σπάσει τους παραμορφωτικούς καθρέφτες που αλλοιώνουν τη θέασή του. Η ηχώ στο αχρονικό δάσος υποκαθιστά έναν ξεχασμένο πρωτογονισμό που αποσπά βίαια την αληθινή χροιά έκφρασης. Τότε ξεκινά ο ατέρμονος αγώνας εσωτερικής αναζήτησης, υπαρξιακής διερεύνησης, σκληρής πάλης με αυτό που ο κόσμος μάς επιβάλλει ως αληθινό και αυτό που εμείς αντιλαμβανόμαστε ως αληθινό. Όσο ακόμη και αν στα μάτια φεγγάρια και στον μυστικό δείπνο υπάρχουν τα αυστηρά φορμαλιστικά σχήματα, ο πολύ συγκροτημένος λόγος, οι αλληγορικές εκφάνσεις του αδιερεύνητου είναι των προσώπων, ωστόσο στο βάθος αναβλύζει ένας σπαραξικάρδιος ρεαλισμός που αυτόματα φέρνει σε αμηχανία τον ίδιο το μηχανισμό κατασκευής της κοσμικής τάξης στα έργα αυτά.

Τότε ξεκινά το σκληρό παιχνίδι με τις αλήθειες που κρύβονται βαθιά μέσα μας, που προκαλείται ως αντανάκλαστική κίνηση από τις κραυγές αγωνίας και τους συναισθηματικούς παροξυσμούς των δρώντων προσώπων. Η τραγικότητα στη Γαλάνη ενυπάρχει ακόμη και στις κωμωδίες της που πέρα από την άρτια δομή, το στοιχείο του εξωτισμού, του κωμικοτραγικού, είναι κυρίως δηλωτική στη μάσκα ως προσωπείο στη συμπεριφορά των ανθρώπων. Είναι εκείνη η περίπτωση που η νόρμα και το στερεότυπο στην κοινωνική αντίληψη ορισμένων συγχέεται με το τυποποιημένο και το γραφικό. Τόσα στα διηγήματα της Γαλάνη όσο και στα θεατρικά έργα της οδηγός για τον αναγνώστη είναι η εξαιρετική αφηγηματική δομή και η σαφήνεια στην έκφραση που συγκρατεί τα πάθη των μετεχόντων προσώπων και διεκδικεί την εναρμόνιση. Σε αυτήν τη βάση, άλλωστε, το έμμετρο αποκαθιστά τις προσμείξεις που απειλούν την παραδοσιακή υφή των έργων και διαταράσσουν την αρμονία.

Ο μυστικός δείπνος στη συμβολική του πρόσληψη ερμηνεύεται ως ένα βαθιά κλειστό σύστημα οργάνωσης ενός απομακρυσμένου κόσμου όπου εκεί το αναγεννησιακό απειλείται από το σκοτάδι του ασύνειδου. Τα πρόσωπα στα δράματα της Γαλάνη κουβαλούν ένα βαρύ πεπρωμένο που πασχίζουν να το αποτινάξουν από πάνω τους. Δεν είναι το ζητούμενό τους η απόδραση από την αίσθηση ενός ασφυκτικού κόσμου αλλά η κατάκτηση της απενοχοποίησης για όσα τους συνθλίβουν καθημερινά. Δεν φοβούνται να γνωρίσουν την πτώση, εκείνο που έχει σημασία είναι το να πετύχουν να ξαναυπάρξουν ακριβώς όπως εκείνοι το αποζητούν. Ο κάθε άνθρωπος γεννιέται για να είναι ευτυχισμένος και βαδίζει με οδηγό τον δρόμο προς την ελευθερία, την αλήθεια και την αυθεντικότητα. Τι γίνεται, όμως, όταν ξεστρατίζει στον κόσμο των ειδώλων, της αυταπάτης, της ενοχής και έχει να αντιπαρέλθει το δέλεαρ μιας ώριμης νιότης;

Η μνήμη γίνεται το προσωπείο του μυθοποιημένου κόσμου για να μπορέσει να βγει από τα αδιέξοδα του παρελθόντος, να διδαχτεί από τα λάθη και να επανέλθει στον δρόμο για το φωτεινό. Η Γαλάνη δεν θέλει να αναπαρα-

στήσει τρομακτικούς κόσμους ανεξέλεγκτων παθών, ένοχων μυστικών, συνειδησιακών παραληρημάτων. Υποδεικνύει απλά στον αναγνώστη το τιτάνιο μέγεθος των δυνατοτήτων του όταν αντιληφθεί ότι αυτό που έχει να κάνει είναι να αποδεχτεί τον εαυτό του ακριβώς όπως είναι. Σε αυτήν την ένωση συνίσταται η συγκόλληση του ψυχολογικού στοιχείου με το θρησκευτικό στο έργο της. Τότε επέρχεται το πλήρωμα του χρόνου ως φυσική ωριμότητα σκέψης, δράσης και τρόπου ζωής.

Η αποτίναξη της ευθύνης για τα περασμένα προϋποθέτει την εμπέδωση της ευθύνης για τα τωρινά και αυτό γνωρίζει πολύ καλά να μάς το διδάσκει η Γαλάνη. Κοιτάξεις μπροστά να μην πέσεις, αλλά έχεις την ανάμνηση των περιπτώσεων που έπεσες και πόνεσες στο παρελθόν. Αυτό σε κάνει δυνατό και αυτεξούσιο. Τότε η αίσθηση της αδυναμίας, του πάθους, του ορμέμφυτου δεν είναι πια αγκάθια αλλά όπλα, ώστε να πορευτείς πια στον κόσμο όχι ως μοναχικός οδοιπόρος αλλά ως συνοδοιπόρος. Είσαι πια ελεύθερος από τον δέσμιό σου, είσαι ο εαυτός σου.

ΣΩΣ

Ρούλα ΓΑΛΑΝΗ, *Η μάσκα των εμμέτρων και μία πρόζα: Έμμετρο θέατρο*, Εκδόσεις Γκοβόστη, Αθήνα 2020